

Sygn. akt II CSK 617/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Hubert Wrzeszcz

SSN Maria Szulc (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa G. P.
przeciwko P. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą
w W., poprzednio "S. P." Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w C.
o zapłatę kwoty 64.403,50 zł,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 25 listopada 2015 r.,
skargi kasacyjnej Rzecznika Praw Obywatelskich
od wyroku Sądu Okręgowego w Ł.
z dnia 29 listopada 2013 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok w części oddalającej apelację
powoda G. P. w sprawie przeciwko P. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. o zapłatę kwoty 64.403,50 zł, znosi postępowanie apelacyjne przed Sądem Okręgowym w Ł. i przekazuje sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Ł. oddalił apelacje powoda i pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w P. z dnia 21 grudnia 2012 r. sygn. [...] w sprawach połączonych do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia z powództwa G. P. przeciwko P. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. o zapłatę kwoty 64.403,50 zł i z powództwa G. P. przeciwko tej pozwanej o zapłatę kwoty 2.928 zł.

Sąd drugiej instancji zaakceptował zarówno ustalenia faktyczne, jak i ocenę prawną dokonaną przez Sąd pierwszej instancji oraz rozstrzygnięcie w zakresie uwzględnienia części dochodzonych kwot z tytułu wynagrodzenia za wykonanie przedmiotu umowy mieszanej z przeważającymi elementami umowy o dzieło, zawartej pomiędzy stronami w dniu 5 listopada 2007 r. Jako niezasadne ocenił zarzuty naruszenia przepisów postępowania oraz prawa materialnego zawarte w apelacjach obu stron.

Rzecznik Praw Obywatelskich zaskarżył powyższy wyrok w części, w jakiej oddała apelację powoda G. P. co do jego powództwa przeciwko P. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. o zapłatę kwoty 64.403,50 zł i wniósł o jego uchylenie w tym zakresie, zniesienie postępowania przed sądem drugiej instancji i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania. W ramach drugiej podstawy kasacyjnej zarzucił naruszenie art. 214 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przez zaniechanie odroczenia rozprawy w dniu 29 listopada 2013 r. pomimo braku doręczenia pełnomocnikowi powoda zawiadomienia o terminie posiedzenia oraz przeprowadzenie i zamknięcie rozprawy i wydanie wyroku, co stanowi przyczynę nieważności postępowania wynikającą z art. 379 pkt 5 k.p.c. i co skutkowało naruszeniem konstytucyjnych praw człowieka i obywatela zagwarantowanych w art. 45 ust. 1 w zw. z art. 2 oraz art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przyczyny nieważności postępowania określone w art. 379 k.p.c. mają charakter bezwzględny, a ich zaistnienie, niezależnie od wpływu na rozstrzygnięcie i niezależnie od tego jakie uchybienia procesowe leżały u ich źródła, powoduje nieważność postępowania, a w razie zaskarżenia orzeczenia, obowiązek sądu odwoławczego albo Sądu Najwyższego jego uchylenia.

Nieważność postępowania z przyczyn określonych w art. 379 pkt 5 k.p.c. zachodzi wówczas, gdy strona zostaje faktycznie pozbawiona możliwości działania w istotnej części lub całości postępowania. Zgodnie z ustalonym poglądem judykatury twierdzenie, czy taki stan nastąpił wymaga po pierwsze rozważenia przez pryzmat konkretnych okoliczności sprawy, czy zostały naruszone przepisy prawa procesowego, po drugie, czy uchybienie to miało wpływ na możliwość działania strony, a po trzecie, czy pomimo zaistnienia tych dwóch przesłanek strona mogła bronić swoich praw. Podstawowe znaczenie należy przypisać ustaleniu czy istnieje związek pomiędzy naruszeniem prawa a pozbawieniem możliwości działania, natomiast nie jest istotne zawinienie naruszenia (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010 r., II CSK 404/09, z dnia 16 lipca 2009 r., II PK 13/09, z dnia 7 listopada 2007 r., II CSK 339/07, z dnia 25 czerwca 2015 r., postanowienie z dnia 19 czerwca 2015 r., IV CSK 101/15 i orzeczenia w nim powołane - nie publ.). Rozpoznanie sprawy z naruszeniem art. 214 § 1 k.p.c., a w postępowaniu apelacyjnym art. 214 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. mimo wadliwości zawiadomienia o terminie rozprawy bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku, uzasadniającej odroczenie rozprawy, uzasadnia przyjęcie związku pomiędzy naruszeniem prawa procesowego a pozbawieniem możliwości działania i obrony praw strony, która o terminie rozprawy nie była powiadomiona i z tej przyczyny nie brała w niej udziału.

W sprawie niniejszej, pełnomocnik powoda w apelacji podał adres kancelarii K., ul. K. [...] i pogrubioną czcionką wskazał, że jest to adres aktualny. Ten sam adres był wskazywany przez tego pełnomocnika już od 27 września 2012 r. (k. 418, 419) i wszystkie doręczenia były dokonywane przez Sąd pierwszej instancji na ten adres, za wyjątkiem doręczeń wykonanych po wydaniu wyroku w toku postępowania międzyinstancyjnego. Zawiadomienie o jedynym terminie rozprawy apelacyjnej w dniu 29 listopada 2013 r. zostało wysłane na adres pierwotnie wskazany tj. K., ul. S. [...] a doręczenie przez dwukrotne awizo uznane za prawidłowe. Wadliwość tego zawiadomienia nie może budzić wątpliwości, a rezultacie rozpoznanie sprawy nastąpiło z naruszeniem art. 214 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Jak wskazano wyżej przyczyna błędu, zapewne wywołanego nieprawidłowymi doręczeniami w toku postępowania międzyinstancyjnego i

odbiorem tych przesyłek przez pełnomocnika, pozostaje bez znaczenia prawnego, bo kwestia zawinienia naruszenia przepisom postępowania jest nieistotna. Nie można też pominąć, że pełnomocnik kwitując odbiór nieprawidłowo wysłanych przesyłek przystawiał na pokwitowaniu odbioru pieczętkę z prawidłowym adresem. Wobec obowiązku powiadamiania o rozprawie apelacyjnej tylko pełnomocników stron, powód nie miał możliwości obrony swych praw osobiście na rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku lub złożenia wniosku o odroczenie rozprawy z przyczyny nie powiadomienia o niej jego pełnomocnika procesowego.

Trafnie zarzuca więc Rzecznik Praw Obywatelskich, że powód został pozbawiony możliwości działania na etapie postępowania przed Sądem drugiej instancji, a w konsekwencji zostało naruszone jego prawo do sądu i rzetelnego procesu (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP).

Z tych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c., o kosztach postępowania kasacyjnego nie rozstrzygając wobec zwolnienia Rzecznika Praw Obywatelskich od obowiązku uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej i braku wniosków stron postępowania w przedmiocie kosztów procesu.

eb